

Oslobođenje: Intervju sa prvim zamjenikom visokog predstavnika Tamrom Waserom

Razgovarala: Vildana Selimbegović

Oslobođenje: Vijeće za implementaciju mira (Peace Implementation Council – PIC) u Bosni i Hercegovini ni ovaj put nije bilo jedinstveno?

Tamir Waser: Nažalost, kad je došlo do komunikacije, Ruska Federacija nije mogla podržati taj tekst.

Oslobođenje: Zašto?

Tamir Waser: Rusi treba da objasne zašto tako misle, ali što se tiče trenutne situacije nakon poplava u BiH, u Upravnom odboru PIC-a je postojala potpuna solidarnost i u vezi s tim ambasadori su i ranije dali izjavu. U toku naših razgovora na samoj sjednici imali smo i brifing o trenutnoj situaciji i u vezi sa dugotrajnim oporavkom koji Bosnu i Hercegovinu tek čeka nakon ovoga svega. Mnoge članice PIC-a, ako ne i sve, dale su do znanja da već pružaju pomoć bilo bilateralno bilo multilateralno kroz druge organizacije. Tako da je u tom kontekstu zaista postojala potpuna podrška građanima BiH u oporavku od ove strašne tragedije.

Oslobođenje: Taj oporavak je neminovno vrlo dugačak, dugotrajan proces. Možete li objasniti kako bi u ovom času OHR opisao stanje u Bosni i Hercegovini?

Tamir Waser: Kao što smo već rekli, zaista je tragična situacija, koja će zahtijevati vrlo dugotrajan oporavak i u smislu ekonomije i u smislu života velikoga dijela stanovništva. Mnogi ljudi su ostali bez domova, radnih mjesta, bez uvjeta za život. A sve to dolazi u situaciji koja je sama

po sebi teška u zemlji, u smislu ekonomije i nezaposlenosti. Tako da bez obzira na to što je sada riječ o jednoj istinskoj katastrofi, ne smijemo zaboraviti da je ova zemlja i prije te katastrofe bila suočena sa izuzetno teškom situacijom. Zato je jedna od ključnih stvari o kojoj smo unutar PIC-a razgovarali upravo ta da su i ove poplave još više istakle važnost i značaj i potrebu da se razgovori u sljedeća četiri i po mjeseca, koliko je ostalo do izbora, vode o konkretnim stvarima kao što su politike i strategije poboljšanja ekonomije, jačanja zaposlenosti i borbe protiv korupcije.

Oslobođenje: Komunique je ponovio nekoliko strateških stvari koje se odnose na BiH, ali i odaslao vrlo jasnu poruku političkim liderima da je vrijeme da se uozbilje. Međutim, i sami ste svjedoci da se čak i ova užasna tragedija koristi recimo u Doboju za političke obračune. Ko će reagirati, hoće li OHR?

Tamir Waser: Mislím da su građani već reagovali sasvim jasno: od velikog broja ljudi moglo se čuti da su isfustrirani u vezi sa reakcijama u ovako teškoj situaciji. Često čujem ljude kako kažu: „Neću glasati, jer se to ne tiče mene i moga života; to su samo političke igre, to su samo ljudi koji se bave sopstvenim životima, a ne našim...” Ali upravo ono što smo vidjeli posljednjih nekoliko dana, pokazuje koliko je važno imati funkcionalne institucije.

Oslobođenje: I koliko je bitno imati više od nula maraka na računu Civilne zaštite.

Tamir Waser: Upravo to. Institucije i funkcionalnost institucija je nešto o čemu se odlučuje na izborima. Ja se zaista nadam da će jedna od pozitivnih stvari koje će proizaći iz ove ogromne tragedije biti razumijevanje građana da izbori jesu važni u tom smislu.

Oslobođenje: Ljudi se bune i na ponudu, možda je i u tome problem?

Tamir Waser: Mislim da je i to tačno. Razgovarao sam s puno ljudi koji su rekli da ne znaju za koga bi glasali. Ali imaju nekoliko opcija, mogu razmotriti stranke koje ranije nisu uzimali u razmatranje. Ili možda mogu naći stranačku listu pa na njoj pronaći dva ili tri imena, dosta nisko, i odabrati ljude koje znaju i misle da će stvari napraviti na drugačiji način imajuću u vidu izborni sistem u ovoj zemlji, tako imaju mogućnost da te ljude poguraju ka vrhu liste. A još postoji opcija da ljudi razmisle da i sami mogu učestvovati na izborima kao kandidati.

Oslobođenje: Postoji i opcija da se međunarodna zajednica, čiji ste i Vi reprezent, a koja je dobrim dijelom uticala na to da se odlučivanje iz Parlamenta izmjesti u raznorazne šestorke, angažira i vrati Parlamentu i institucijama vlasti njihove ingerencije?

Tamir Waser: Mislim da je međunarodna zajednica i ranije, a nastaviće tako i u budućnosti, sarađivala i radila kroz institucije vlasti. Jer, u krajnjoj liniji, rješenje u vezi sa odlukom u predmetu Sejdić-Finci i zakon o imovini odbrambenih struktura, i ekonomske reforme koje treba donijeti, sve to zahtijeva određeni broj ruku u nekoliko parlamenata. Ali jedna od suštinskih stvari je da stranke moraju dozvoliti da institucije funkcionišu. Posebno Vijeće ministara treba da bude tijelo koje šalje prijedloge u Parlament. Parlamentarne komisije treba da budu mjesta za vođenje rasprava, za mijenjanje prijedloga. I kada na taj način institucije budu funkcionisale, onda će cijeloj zemlji ići puno bolje. Ako pogledate komunike PIC-a, vidjećete da se upravo na tome insistiralo: vrijeme je da institucije rade, ne smije se ići na odmor prije izbora. A institucije se takođe moraju oformiti vrlo brzo nakon izbora i moraju odmah početi raditi na ključnim reformama. Ekonomska situacija ove zemlje već je bila teška prije dešavanja u posljednjih nekoliko dana, sada je još puno gore, i Bosna i Hercegovina jednostavno sebi ne može priuštiti da stvari idu onako kako su do sad išle.

Oslobođenje: Da li je PIC razgovarao i o tome da se nađu načini, uvjetno rečeno, drugačijeg pristupa BiH zbog sadašnje situacije?

Tamir Waser: Strategija i cilj za BiH ostaju isti, a mi, naravno, uvijek razmišljamo da li treba doći do promjene u taktici. Jedno pitanje o kome se dosta razgovaralo na sjednici PIC-a bio je pakt za rast, koji pokreće Evropska unija već sljedeće sedmice. Ne treba vam nikakvo ispitivanje javnog mnijenja da znate da su ključna pitanja za građane ove zemlje radna mjesta, ekonomija, poboljšanje ekonomije, a proces koji se pokreće namijenjen je baš tim pitanjima.

Oslobođenje: Da, ali BiH nema mehanizme koordinacije sa EU. Kako ćemo se ubaciti u projekat?

Tamir Waser: Što se tiče samog mehanizma koordinacije vezanog i za taj proces, odgovor treba dati Evropska unija. Ali, svaka decentralizirana zemlja kao što je BiH mora imati način da se odluke donose efikasno. Mi se stalno i iznova uvjeravamo da je upravo to u BiH slaba tačka. Ljudi žele rješenja, njih ne zanimaju rasprave o ovlastima, o podjeli nadležnosti, oni žele rješenje. Uvijek i iznova i na kraju ljudi ove zemlje budu na gubitku, zato što političari raspravljaju o procesu umjesto o rezultatima koje treba da postignu.

Oslobođenje: Ljudi su na gubitku, ali zato političari svoj mandat završe sa dobitkom i podebljanim imovinskim kartonom. I uopće se ne obaziru na narod, a sve manje, ruku na srce, i na OHR: jeste li uočili, najblaže rečeno, manjak reakcija na izvještaj visokog predstavnika podnesen Ujedinjenim nacijama?

Tamir Waser: Onog dana kada je visoki predstavnik podnio svoj izvještaj UN-u, svi smo počeli uviđati kolike su razmjere poplave. Ali, već odavno je jasno bilo da je riječ o našem izvještaju, bilo da je riječ o zaključcima Vijeća EU ili pak upozorenju PIC-a... šta god da je u pitanju politički lideri ove zemlje uvijek nađu način da to ili ignorišu ili pak nađu jednu

pozitivnu stvar u tim izvještajima i onda se fokusiraju na nju. Upravo zato je bitno imati slobodne i aktivne medije u ovoj zemlji, da ta pitanja stalno postavljaju političarima.

Oslobođenje: Političari se na medije obaziru taman koliko i na izvještaj o sebi podnesen Ujedinjenim nacijama. Šta će biti u Mostaru, hoće li biti izbora?

Tamir Waser: Mora biti izbora u Mostaru.

Oslobođenje: Kada?

Tamir Waser: Građani Mostara već pet godina ne mogu da glasaju. Skoro dvije godine nemaju Gradsko vijeće, samim tim im je teško da dobiju budžet, samim tim zastale su investicije i samim tim zastalo je zapošljavanje. Ovo nije pitanje koje se tiče neke političke igre, nego je pitanje koje se zaista tiče života ljudi. I građani Mostara moraju biti u prilici da u oktobru izađu na birališta i izaberu Gradsko vijeće zajedno sa ostalim zvaničnicima na općim izborima.

Oslobođenje: Kako to izvesti?

Tamir Waser: Još ima vremena da se usvoji rješenje kako bi se omogućili izbori u Mostaru, dakle zajedno lokalni i opći ove godine. Još je na stolu onaj okvirni dokument koji je prošle godine usvojilo šest stranaka, ali imamo problem sa SDA i HDZ-om. Te dvije stranke moraju biti dio svakog rješenja do kojeg se dođe, ali ne mogu biti jedini dio tog rješenja. Lideri tih stranaka su u više navrata javno rekli da rade na rješenju za Mostar. Ali kad god sam išao u posjetu Mostaru, nisam našao ozbiljne dokaze da se to zaista i dešava. Jedino što jesmo vidjeli jeste pokušaj HDZ-a da pogura rješenje kroz Vijeće ministara i Dom naroda za koji ne bi bilo bošnjačkih glasova. Kada se to desi HDZ-u BiH, onda govore da je to strašna povreda Ustava BiH, da je to prijetnja njihovom životu u BiH i da su ugroženi. A istovremeno su spremni koristiti istu taktiku prema drugima, što meni nikako ne pokazuje spremnost za kompromis. Ali, često smo u ovoj zemlji bili svjedoci da se

u posljednjem momentu dolazilo do dogovora, još ima vremena i zaista želim vjerovati da ovi stranački lideri zaista vode računa o građanima Mostara, da ljudi uistinu imaju funkcionalan grad, a ne još jedno neriješeno pitanje koje će nadživjeti izbore.

Oslobođenje: Da li je možda rješenje da SDP bude pregovarač, pošto je SDP na federalnom nivou u koaliciji sa SDA, a na državnom u koaliciji sa HDZ-om?

Tamir Waser: SDP je u ovom procesu igrao vrlo konstruktivnu ulogu, oni su jedna od šest stranaka koja je pomogla da se usvoji okvirni dokument. Zaista moram pohvaliti Anera Žuljevića iz Mostara, iz te stranke, koji i dalje govori o nalaženju rješenja i o fokusiranju na ekonomiju. Kada bi ove dvije druge stranke takođe predložile ljude koji bi bili angažirani u tom procesu, koji bi se njime bavili sa istom temeljitošću, sa istim duhom iznalaženja rješenja, mislim da bi situacija bila dosta drugačija. Ali to je problem sa kojim se suočavamo u različitim oblicima, različitim formacijama, tako da ne želim reći da ja favoriziram jednu stranku: u ovom času govorim o ovom konkretnom pitanju.

Oslobođenje: O Mostaru su razgovarali Izetbegović i Čović, u ime SDA i HDZ-a BiH, a Aner Žuljević je kantonalni lider SDP-a. Koliko novinari znaju, kantonalni lideri HDZ-a i SDA ne žele ni da razgovaraju?

Tamir Waser: Izetbegović i Čović su u svojim izjavama rekli da će lokalni lideri iz njihovih stranaka nastaviti razgovore koje su oni započeli. Kada je OHR pokrenuo ovaj proces razgovora o Mostaru, sve stranke su imenovale ljude bilo sa nivoa grada ili Kantona kao pregovarače u tom procesu. I onda je stalo.

Oslobođenje: Kako će poplavljena Bosna ispuniti uvjete za Evropsku uniju?

Tamir Waser: Ni nepoplavljena Bosna i Hercegovina nije pravila

puno napretka kad je to u pitanju. Zaista mislim da će sve ovo što se dešava pokazati koliko je važno imati funkcionalne institucije, koliko je važno da postoji saradnja između različitih dijelova zemlje i koliko je važno imati na umu činjenicu da bez obzira na to kojoj etničkoj grupi pripadate, iz kojeg entiteta dolazite, da su vam one osnovne potrebe iste. I možda će, kažem, možda, upravo to shvatanje početi da mijenja situaciju dok idemo kroz čišćenje zemlje, pa onda oporavak zemlje i možda baš to preusmjeri stvari i napravi ih lakšima.

Impresivan angažman OS BiH

Tamir Waser: Jučer je ovdje bio generalni sekretar NATO-a i, nažalost, ova zemlja nije postigla nikakav napredak kad je riječ o imovini od vremena njegove posljednje posjete. Međutim, imovina nije jedina stvar koju BiH mora riješiti da bi ušla u NATO. Oružane snage i Ministarstvo odbrane moraju provesti reformu kako bi zaista mogli funkcionisati unutar NATO-a. Ono čemu smo upravo svjedočili posljednjih nekoliko dana je bio zaista impresivan rad Oružanih snaga kada je riječ o pomaganju građanima BiH. Oružane snage su pokazale da su sposobne da rade u svim dijelovima zemlje sa svim građanima i u interesu svih građana. Zaista su u onome što su učinili bili pravi heroji. Mislim da su oni poboljšali svoj rad i funkcionalnost posebno kad imamo na umu sniježne padavine od prije dvije godine, kada su bile kritike na njihov račun da je reakcija bila spora. Mislim da je to dio jednog združenog rada na reformi i ministra Ibrahimovića i ministra Osmića, rukovodstva Oružanih snaga i da to ima pozitivan učinak. Mislim da to pomaže boljoj pripremljenosti ovih institucija da ispune standarde NATO-a čak i u situaciji kad nije riješeno pitanje imovine.